

Vállalkozási mérlegképes könyvelő

ELLENŐRZÉS

tantárgy

13. téma

(A beszámoló vizsgálata)

A számviteli beszámoló kiválasztásának ellenőrzése

A beszámoló formája lehet:

- a) éves beszámoló,
- b) egyszerűsített éves beszámoló,
- c) összevont (konszolidált) éves beszámoló,
- d) egyszerűsített beszámoló.

A beszámoló formája függ

- az éves nettó árbevétel nagyságától,
- a mérleg főösszegétől,
- a foglalkoztatottak létszámától,
- mindezek határértékeiktől.

2

A vállalkozás legfőbb irányító (vezető) szervén, ügyvezető szervén és felügyelő testületén belül a tagok együttes kötelezettsége annak biztosítása, hogy a beszámoló, valamint a kapcsolódó üzleti jelentés összeállítása és nyilvánosságra hozatala a számviteli törvény előírásainak megfelelően történjen.

Az ellenőrzéseknek a Szt. kapcsolatos előírásainak betartására kell irányulnia.

3

A mérleg ellenőrzése, értékelése

Azt kell tételelesen vizsgálni, hogy

- ✓ a vállalkozás eszközeit és forrásait a Szt. tartalmi követelményeinek megfelelően sorolták-e be;
- ✓ a mérleg tagolását a Szt. 1. sz. melléklete szerint végezték-e (az „A”, illetve „B” változat szerint);
- ✓ a tárgyév adataival az előző üzleti év adatai összehasonlíthatóak-e (akkor, ha a vállalkozás az egymást követő üzleti évben nem azonos változat szerint készíti a mérleget);
- ✓ az egyes vagyonelemeket és azok forrásait a törvényi előírás szerinti értékben mutatták-e ki ← **kiemelt ellenőrzési feladat.**

4

A mérlegtételek értékelésének általános szabályai

- ❑ Az értékelésnél a vállalkozás folytatásának elvéből kell kiindulni, ha ennek az elvnek az érvényesülését eltérő rendelkezés nem akadályozza, illetve a vállalkozási tevékenység folytatásának ellentmondó tényező, körülmény nem áll fenn.
- ❑ Az előző üzleti év mérlegkészítésénél alkalmazott értékelési elvek csak akkor változtathatók meg, ha a változtatást előidéző tényezők tartósan – legalább egy éven túl – jelentkeznek, és emiatt a változás állandónak, tartósnak minősül → a változtatást előidéző tényezőket és számszerűsített hatásukat a kiegészítő mellékletben részletezni kell.

5

- ❑ Az eszközöket és a kötelezettségeket leltározással ellenőrizni és – a törvényben szabályozott esetek kivételével – egyenként értékelni kell → egyedenkénti értékelésnek minősül a különböző időpontokban beszerzett, általában csoportosan nyilvántartott, azonos paraméterekkel rendelkező eszközöknél az átlagos beszerzési (előállítási) áron, továbbá a FIFO módszerrel történő értékelés is.
- ❑ A kimutatott eredmény meghatározásakor, a mérlegtételek körültekintően elvégzett értékelése során figyelembe kell venni minden olyan értékcsökkenést, értékvesztést, amely a mérleg fordulónapján meglévő eszközöket érinti, és a mérlegkészítés időpontjáig ismertté vált.

6

- Tartósnak minősül a könyv szerinti érték és a piaci érték különbsége, ha az múltbéli tények vagy jövőbeni várakozások alapján legalább egy évig fennáll. A különbség tartósnak minősül akkor is, ha az az értékeléskor a rendelkezésre álló információk alapján véglegesnek tekinthető.

7

Az eszközök bekerülési (beszerzési és előállítási) értéke

A bekerülési (beszerzési, előállítási) érték:

az eszköz megszerzése, létesítése, üzembe helyezése érdekében az üzembe helyezésig, a raktárba történő beszállításig felmerült, az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolható tételek együttes összege.

8

A bekerülési (beszerzési, előállítási) érték tételei:

- eszköz vételára – kapott engedmény + felszámított felár ← vásárolt eszköz
- a beszerzéssel, üzembe helyezéssel, raktárba történt beszállítással kapcsolatban felmerült szállítási és rakodási, alapozási, szerelési, üzembe helyezési, közvetítői tevékenység ellenértéke, bizományi díja, kapcsolódó adók és adójellegű tételek, vámterhek (vám + vámkezelési díj + statisztikai illeték) ← vásárolt eszköz
- eszköz előállítási költsége ← saját előállítású eszköz

9

- az eszköz beszerzéséhez szorosan kapcsolódó
 - előzetesen felszámított, de le nem vonható ÁFA,
 - jogszabályon alapuló hatósági igazgatási, szolgáltatási díj (környezetvédelmi termékdíj, szakértői díj);
 - vásárolt vételi opció díja.

A bekerülési (beszerzési) értéknek nem része:

- a levonható előzetesen felszámított ÁFA,
- az ÁFA törvény szerint ellenérték arányában megosztott előzetesen felszámított ÁFA le nem vonható hányada.

10

Az eszközök értékcsökkenésének ellenőrzése

Az kell vizsgálni, hogy az immateriális javaknak, a tárgyi eszközöknek

- ✓ a hasznos élettartam végén várható maradványértékkel csökkentett bekerülési értékét azokra az évekre összák fel terv szerinti értékcsökkenésként, amelyekben ezeket az eszközöket előreláthatóan használni fogják;
- ✓ az évenként elszámolandó értékcsökkenés összege megállapítható:
 - a maradványértékkel csökkentett bekerülési értékhez viszonyított arány alapján, vagy

11

- a bekerülési értéknek a teljesítménnyel arányos összegeként, illetve
- az értékcsökkenés évenkénti abszolút összegeként

az egyedi eszköz várható használata, ebből adódó élettartama, fizikai elhasználódása és erkölcsi avulása adott vállalkozási tevékenységre jellemző körülmények figyelembe vételével kell megtervezni, és azokat a nyilvántartásokon történő rögzítést követően a rendeltetésszerű használatbavételtől (üzembe helyezéstől) kell alkalmazni.

- ✓ vizsgálni kell, hogy az üzembe helyezést hitelt érdemlő módon dokumentálták-e üzembe helyezési jegyzőkönyvvel;

12

- ✓ a befejezett kísérleti fejlesztés, alapítás-átszervezés aktivált értékét 5 év vagy ennél rövidebb idő alatt lehet leírni;
- ✓ nem számolható el terv szerinti értékcsökkenés a földterület, a telek (a bányaművelésre, veszélyes tárolására igénybe vett földterület, telek kivételével), az erdő, a képzőművészeti alkotás, a régészeti lelet bekerülési (beszerzési) értéke után, és az üzembe nem helyezett beruházásnál, továbbá az olyan eszközknél, amely értékéből a használat során sem veszít, vagy amelynek értéke – különleges helyzetéből, egyedi mivoltából adódóan – nő.

13

- ✓ terv szerinti értékcsökkenést addig kell elszámolni, amíg az eszköz a vállalkozási tevékenységet rendeltetésének megfelelően szolgálja (kivéve, ha már 0-ra írtuk);
- ✓ ellenőrizni kell a terven felüli értékcsökkenés eseteit, annak indokoltságát az immateriális jószágnál és a tárgyi eszközöknél egyaránt.

14

Az eszközök értékvesztésének ellenőrzése

Teljes körűen kell vizsgálni, hogy betartották-e a törvényi előírásokat:

- az értékvesztéssel érintett eszköz (pl. készlet, vevők, adósok, könyv szerinti értéke tartósan és jelentősen magasabb-e, mint az eszköz mérlegképzítéskor ismert piaci értéke?
Azaz: Könyv szerinti érték > Piaci érték
- az értékvesztést egyéb ráfordításként vagy pénzügyi műveletek ráfordításaként számolták-e el?
- a visszaírt értékvesztés összege nem lehet több, mint a korábban elszámolt értékvesztés összege.

15

A mérlegben szereplő eszközök és források értékelésének ellenőrzése

Alapvető értékelési előírások:

- ✓ a könyvek üzleti év végi zárásához leltárt kell összeállítani és megőrizni, amely tételesen, ellenőrizhető módon tartalmazza a vállalkozásnak a mérleg fordulónapján meglévő eszközeit és forrásait mennyiségben és értékben.
- ✓ a mérlegben szereplő eszközöket és forrásokat leltárral kell alátámasztani → megfelelőségét a beszámoló ellenőrzése keretében ellenőrizni kell.

16

- ✓ ha a cég menntiségi nyilvántartást nem vezet, az adatok valódiságáról leltározással köteles meggyőződni, és az év mérlegforduló-napjára vonatkozó leltározást mennyiségi felvétellel, ill. a csak értékben kimutatott eszközöknél, idegen helyen tárolt eszközöknél, kötelezettségeknél, dematerializált értékpapiroknál egyeztetéssel kell elvégeznie;
- ✓ az árukészleteit csak értékben nyilvántartó, az üzleti év mérlegforduló-napját megelőző negyedévben vagy az azt követő negyedévben is ellenőrizheti tételes leltározással nyilvántartásának a mérleg fordulónapjára vonatkozó adatai helyességét;
- ✓ a leltározással megállapított érték és a könyv szerinti érték különböztetével a mérleggel lezárt üzleti év eredményét kell módosítani.

17

A leltározás és a leltárak ellenőrzése

A mérleg alátámasztásának, a valódiság igazolásának legfontosabb okmánya a leltár.

Az immateriális javak leltározása

- ✓ az analitikus nyilvántartásokban lévő értékek azonosítása és egyeztetése;
- ✓ a mérlegben szereplő adatok teljes körűen megegyeznek-e leltárakkal és az analitikus nyilvántartásokkal;
- ✓ az ellenőrzés módszereként a tételes, teljes körű ellenőrzés biztosíthat megnyugtató eredményt.

18

A használatba nem vett, üzembe nem helyezett **beruházások** leltározását: tételesen végezzük.

A többi **tárgyi eszköz** leltározását próbaszerűen indokolt ellenőrizni.

A befektetett pénzügyi eszközök és a forgóeszközök között kimutatott értékpapírok leltározásának ellenőrzését évvárslat előtt, tételesen kell elvégezni.

Az **árúkeszletek** leltározásával kapcsolatban ellenőrizni kell, hogy a leltárban tételesen beszerzési (bekerülési) értékkel szerepeltetik-e, és azt a fordulónapra érvényesítették-e.

A **készletek** leltározását és a leltárakat próbaszerűen (az úton lévő készleteket tételesen) indokolt elvégezni.

19

Vizsgálandó, hogy a **pénztárban kimutató készpénz** (forint, valuta) ténylegesen megvolt-e, és annak leltározását megfelelően dokumentálták-e (közös jegyzőkönyvvel).

A **bankszámlák** fordulónapi értékének ellenőrzése keretében a bankértékesítéseket kell egyeztetni a kapcsolatos nyilvántartásokkal, az ellenőrzést minden eset tételesen, teljes körűen kell elvégezni.

A **követelések** és **kötelezettségek** leltározásának ellenőrzésekor vizsgálni kell, hogy valamennyi tétel egyeztetésre került-e. A kapcsolódó ellenőrzésnek ki kell terjednie arra is, hogy az egyeztetéskor mutakozó különbözeteket a beszámoló elkészítése tisztázták- és rendezték-e.

20

A **leltározások végrehajtásának** ellenőrzését (annak hatékonyságát) segíti, ha az ellenőrzést végző jelen van a leltározásnál.

21